

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

De staat van de civil society [2]

Vernieuwing? Welke dan?

door *René Paas*

De auteur is voorzitter van de vakcentrale CNV.

‘Red het middenveld’, roept Gerrit de Jong. Onder die titel geeft hij eerst sociale partners de schuld van zo ongeveer alles wat er mis is op de arbeidsmarkt. Daarna gaat hij los op het maatschappelijk middenveld, dat zich op kosten van de belastingbetaler bezighoudt met zorg, woningen en onderwijs en waarin bestuurders te veel verdienen. ‘De institutionele vernieuwing mag wel eens krachtig ter hand worden genomen’, luidt De Jongs conclusie. Helaas laat hij ons raden naar de richting van zijn vernieuwing.

* * *

En dat is meteen het probleem. De geschiedenis staat bol van de goedbedoelde institutionele vernieuwingen van het maatschappelijk middenveld. Die politieke interventies hebben geleid tot het middenveld waar De Jong de gesel over haalt.

Dat geldt voor onderwijs, zorg en huisvesting, maar ook voor werkgevers en werknemers. Die zijn niet meer verantwoordelijk voor de sociale zekerheid. Niet meer verantwoordelijk voor het arbeidsmarktbeleid. Er is voortdurend politieke kritiek op het arbeidsvoorwaardenbeleid (nu weer te veel, dan weer te weinig). En het zou me niks verbazen als de politiek binnenkort ingrijpt in de pensioenen: kunnen

we die wel aan werkgevers en werknemers overlaten? Is er niet meer toezicht nodig en moeten we niet gewoon alles regelen in wetten? Eeuwig is ook de kritiek op de representativiteit van de vakbeweging. Moet je belangrijke beslissingen overlaten aan oude mannen die zo ongeveer elke verandering tegenhouden? Kortom: er is altijd een politieke reden te vinden voor institutionele vernieuwing.

Het helpt bij dit soort discussies als christendemocraten zich realiseren waar ze vandaan komen. Hoe zat het ook alweer met het christelijk-sociale idee van de persoonlijke verantwoordelijkheid en met onze visie op de maatschappelijke verantwoordelijkheidsverdeling? Burgers hebben verantwoordelijkheden. Die kunnen ze samen dragen, in verenigingen. De politiek moet er de voorwaarden voor scheppen dat dat allemaal ook lukt. Niet de politiek heeft het primaat, maar burgers en hun organisaties. Ze geven zelf vorm aan hun eigen leven. Het zijn immers hun risico's die verzekerd moeten worden. Het zijn hun voorzieningen voor ziekte, werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en de oude dag. De politiek maakt wetten om ervoor te zorgen dat niemand meelift en iedereen mag meedoen.

Zo was het. Maar het liep anders. De staat greep — met de beste bedoelingen — steeds vaker en verder in. En het maatschappelijk middenveld — verzorgd van de wieg tot het graf — liet zich in slaap sussen. Je wordt akelig wakker als je ineens merkt dat anderen

